

Olof Palme vid minneshögtid över Alva Myrdal
den 16 februari 1986

Alva Myrdal hade väldigt klara ögon. De speglade hennes tankes klarhet, den ordning och reda som präglade allt hon företog sig, den glada förnuftstro som bar henne genom livet.

I hennes ögon mötte man också värmen, omtanken, inlevelsen i andras villkor. Man kände sig innesluten inte bara av hennes tankar utan också av hennes hjärta. Du och jag har någonting viktigt gemensamt, tycktes hon vilja säga.

Därför tyckte människor om henne, accepterade att hon tänkte så långt och djärvt. Det märkliga är att en

2

människa som Alva, som var så långt före sin tid, likväl kunde vara så älskad av sin samtid.

Många upplevde henne som föredöme, en idealbild, nära nog helgonlik. Nu var Alva en människa med fel och brister som andra. Det är ändå rätt att betrakta henne som en förebild. Hon ställde konsekvent sin tanke och sin känsla i det gemensamma tjänst, i människornas, i mänsklighetens tjänst. Under hela sitt liv förlorade hon aldrig tron på människorna, övertygelsen att världen är möjlig att förbättra. Alva Myrdal var unik.

Alva och Gunnar Myrdal inledde redan i tidiga ungdoms-
år den lysande arbetsgemenskap som förde dem över så
vida fält. "Ett arbetets rus", kallade Alva det en gång
i ett brev till Gunnar, i ambition att göra ett heder-
ligt hantverk, för de stora idealen som en gång drev oss
ut i detta arbete."

Deras bok "Kris i befolkningsfrågan" 1934 drog upp rikt-
linjerna för stora delar av den moderna välfärdspoliti-
ken. Barn skulle vara välkomna, växa upp i trygghet
och lycka, ha bra omsorg, daghem, skola. Kvinnorna skul-
le vara fria och självständiga. Alva blev vägröjare, i
debatt och praktisk gärning.

Så här skrev hon för mer än 50 år sedan: "När barnen
inte passar in i städerna, så är rätta vägen inte att
avskaffa barnen utan att förändra städerna."

"Familjen skall inte ersättas, blott hjälpas och stöd-
jas av samhället i sina många gånger svåra kamp, när
det gäller barnens vård och fostran."

Och vidare: "Om det barn vi får att fostra - det må
vara spädbarnet som föräldrarna tar emot eller nybörjar-
barnen som lärarinnan tar emot - finns endast en viktig
sak att veta: detta barn är ett under. Människobarnet
som sådant är skapelsens största mirakel. Och vart

enskit barn är dessutom en värld av subtila hemligheter, en personlighet, en aldrig upprepad engångsföreteelse på denna jord."

Så talar den kvinna som med sådan hängivenhet medverkat till att hundratusentals engångsföreteelser fått en bättre start i livet.

Alva talade alltid om kvinnornas frigörelse som någonting positivt för alla, hon beskrev "det ganska enorma krafttillskott man vinner om kvinnorna får möjlighet att delta i sina länders ekonomiska, sociala och kulturella liv."

Naturligtvis beskylldes hon för att vara en aggressiv kvinnosakskvinna. För mer än 40 år sedan svarade hon så här: "Ju mer man överdriver det så kallade kvinnliga dess mer grundligt tar man ifrån mannen den roll av ömhet, hänsyn, mjukhet som också han har naturliga förutsättningar för."

1944 skrev hon: "Så kommer jag till min egen favorittes, som jag nästan är rädd att upprepa: sex timmars arbete om dagen för både man och hustru, det blir ändå en tredjedel mer än om bara han arbetar åtta. Tänk sedan vilken härlig fritid de kan ha tillsammans. Hemma och tillsammans med sina barn, till allas trevnad och

inbördes hjälp. Då skulle de inte behöva spela sina påtvingade roller av manlighet och kvinnlighet utan kunde få ge och njuta sin beskärda del av mänsklighet."

Sextimmarsdagen var för Alva en fråga om lycka för människor.

Alva spelade en viktig roll i det praktiska arbetet för jämställdhet - som en vägröjare och reformator. Lika viktigt är att hon gav självförtroende åt kvinnorna, var ett levande bevis för parollen: Vi kan! Vi vill! Vi törs!

Alva Myrdal var en storartad företrädare för Sverige.

Hon såg långt ut över gränserna - till de oändligt fattiga i svältens länder, till de förföljda i Syd-Afrika.

De sista decennierna av sitt liv ägnade hon främst kampen för fred och nedrustning, mot kärnvapnens fasa. Hon kände fredsarbetets villkor. Man måste ha kunskaper. Hon ställde hårda krav på sig själv i det avseendet. Man måste vara stark. De svaga söker våldet. De starka vill fred. Man måste ha tålamod och en brinnande övertygelse. Så här skrev hon: "Pessimism duger inte som arbetshypotes, annat än för historikerna som arbetar

i efterhand. Vi som ^{nu}lever och vill arbeta framåt får hålla nere det tvivel som gränsar till förtvivlan."

Alva Myrdal ingav hopp och förtröstan inför framtiden. Hon representerade det oförstörbara, envist uthålliga, framåtblickande. Mer och mer satte hon sin lit till folkopinionen, till de vanliga människornas längtan efter trygghet som en mäktig kraft i fredsarbetet. När hon 1980 fick Albert Einsteins Fredspris sade hon: "Många fler människor måste lära sig att inte ge upp sitt motstånd mot alla krafter som är fientliga till fred, till samarbete, till livet och kärleken. Jag har trots alla besvikelser aldrig tillåtit mig själv att känna uppgivenhet. Detta är mitt budskap idag: Det är inte värdigt människan att ge upp."

Detta förblir Alva Myrdals budskap. Det lever. Det måste föras vidare av de miljoner människor som längtar efter fred, intill dess att kärnvapnen och krigen och grymheten försvunnit från jorden, haven och rymden.

Alva Myrdal brukade säga att den röda tråden i hennes liv var kampen för jämlikhet, rättvisa och fred. Det är naturligtvis riktigt. Man kan också säga att den röda tråden är hennes övertygelse att det med kunskapen och förnuftet och känslan till hjälp är möjligt att förbättra världen. Det verket grep hon sig an med all den svala saklighet varmed hon något dolde hettan i sin känsla.

När man talar om Alva Myrdal lyser människor upp. Hon betyder för dem glädje över tillvarons möjligheter, ljus tro på framtiden. Bättre eftermäle kan knappast en människa få.

Hennes liv blev flödande rikt. Det blev henne förunnat att göra bestående insatser på många fält. Hennes kärlek till medmänniskorna besvarades med beundran och tillgivenhet.

Svensk socialdemokrati hyllar Alva Myrdal för ljuset och glädjen i hennes personlighet, för styrkan i hennes övertygelse och för kraften och vidden i hennes gärning.